

An abstract black and white drawing featuring a dense, chaotic network of thin, dark lines and scribbles. The lines are mostly horizontal and diagonal, creating a sense of movement and complexity. There are some thicker, more defined lines and shapes interspersed within the scribbles. The overall effect is one of a spontaneous, gestural drawing.

SPLAV!6

Očima

fotoúvodník ### Jan Henyš

Pátek 10. července

Program

- 10.00 sál spořitelny
Poezie jako řemeslo. Básník (a) počítač
 přednáška Roberta Kolára
 vstupné dobrovolné
- 15.00 základní škola
Sestupy a naděje Jana Balabána
 opožděná přednáška Blanky Kostřicové
 vstupné dobrovolné
- 15.30 zahrada Šrámkova domu
Autorské čtení Petra Stančíka
 (a básníka Odilla Stradického ze Strdic)
 vstupné dobrovolné

- 16.00 dům s pečovatelskou službou
Barbaramáš a Medordes aneb Boj o nevěstu též Zavinšovaná princezna
 beseda k rozhlasové hře
 začátek poslechu 14.45
 vstupné dobrovolné
- 17.30 zahrada Šrámkova domu
Autorské čtení Jakuba Řeháka
 vstupné dobrovolné
- 19.30 městské divadlo
Večer s detektivkou aneb Vrah je zahradník
 humorné představení Klubu přátel Evy Zahradníkové
 vstupné dobrovolné
- 22.00 sál spořitelny
Učitelská dílna
 závěrečné vystoupení účastníků
 vstupné dobrovolné

Jídelníček

Oběd:

Zelná polévka
 Pečená vepřová krkovice, bramborový knedlík, zelí
 Játro na cibulce, rýže

Večeře:

Zeleninový vývar
 Těstoviny s kuřecím masem a listovým špenátem, smetanová omáčka
 Kuřecí kapsa plněná šunkou a sýrem, hranolky

Kniha by měla růst s dítětem

reportáž ### Eva Marková

Další změna v programu. Namísto přednášky Jana Hona o středověku hovořil včera ráno v sále spořitelny Petr Šrámek na téma dětské poezie. Někteří byli za programovou změnu rádi, jiní po první čtvrt hodině s mírně zkřivenými ústy zmizeli. Účast byla vůbec o trochu nižší, osobně mne mrzela neúčast soboteckých návštěvnic-češtinářek, ještě vysvětlím proč.

Petr Šrámek v současné době působí na Katedře české literatury v Liberci a v posledních letech připravil několik edicí poezie pro děti, zmiňme svazek věnovaný Jaroslavu Vrchlickému nebo Jiřímu Kolářovi, a především dvě velké antologie o české poezii 19. a 20. století, vše vydané v Albatrosu, kterému jistě patří dík za to, že editorovi nakonec nechal volnou ruku.

Během přednášky mluvil Šrámek především o svém editorském přístupu, v němž se mísí řemeslná poctivost a erudice s hravostí a inovativními nápady. Nadchla mě především antologie *Nebe peklo ráj*, věnovaná 20. století, jejíž hlavní stavební jednotkou jsou tematicky jednotné dvojstrany obsahující dvě básně, každou od jiného autora, které spolu vstupují do jistého dialogu. Líbí se mi především snaha umístit do antologie básně, které nejsou prvoplánově dětské a jednoznačně interpretovatelné. Kniha tak klade velké nároky i na rodiče, u některých předčítaných básní jsem sama uvažovala nad tím, jak si s jejich výkladem poradit. Domnívám se však, že číst si s dětmi Bondyho, Vodseďálka nebo Wernische může být ohromně zábavné a inspirativní, protože jejich fantazie je bezmezná a jejich dotazy mnohdy bývají klíčové. Děti umějí tnout do živého.

Dalším pozitivem Šrámkových knih je, že se nezaměřují na konkrétní věkovou skupinu dětí. Dovedu si představit, že

se jimi lze probírat až do let mírně pubertálních, což třeba *Špalíček veršů a pohádek* moc neumožňuje – ten by si ve čtrnácti četl snad jen jedinec s horečkou nebo záchvatem sentimentu. Šrámek při přípravě edic zároveň zpochybnil klasické čtení – jeho knihy postrádají kapitoly, dají se číst odkudkoli, jednotlivá témata na sebe navazují zleva zprava (doslova!), z každé básně je navíc vypíchnuto několik motivů, u nichž jsou uvedeny další strany, kde lze najít podobné texty. Každý čtenář si tak vytváří vlastní čtenářskou mapu, může se haldami poezie probírat sám, a přitom se nemusí cítit ztraceně. Pro antologii 19. století (*Hrábky drábky odpadky*) platí jiné principy, ale hravost se v ní dozajista neztrácí.

Nedílnou součástí knih pro děti jsou ilustrace, které jsou důležité především pro čtenáře, kteří ještě neumějí číst. Obrazky jim umožňují vymýšlet si vlastní příběhy, listovat si s knihou, budovat si k ní vztah. Zároveň jsou takto konstruované knihy skvělým nástrojem pro vytváření vztahu mezi rodičem a dítětem, resp. platformou k dialogu mezi nimi.

A teď ty učitelky. Právě pro ně může být Šrámkův přístup k poezii inspirativní a návodný, a to nejen pro ty prvostupňové. Z nějakého záhadného důvodu totiž česká škola umí v dětech zabít vztah k poezii – a většina dětí ho má, miničtenářů, kteří negují cokoli veršovaného, je opravdu pomálu. Ale když je začneme týrat recitací à la Šolcárna a později je budeme trápit otázkou *Co tím chtěl básník říct?*, začneme z nich vychovávat nečtenáře poezie. A to je škoda. Umím si přitom představit, že by šlo i na vyšších stupních představovat verše Vrchlického, Koláře nebo Bondyho právě skrze onu dětskou perspektivu, tedy skrze osvědčený model *od známého k novému*. Není přece nutné číst básníky 19. století v kontextu národního obrození, to je nejlepší cesta k tomu, jak poezii zabít. Je nutné předkládat žákům texty, které mají vztah k jejich vlastnímu životu – ten historický kontext následně můžeme k již známým textům nenásilně doplnit. Opačně se jedná spíš o vraždění básníků, poetologické rozbory pak v mnohém připomínají soudní pitvu. A protože sobotecké učitelky tohle všechno dozajista vědí, chápu, že si po ránu chtěly přispát.

Bornův syndrom

reportáž ### Tomáš Chaloupecký

Každý den jsem na Šolcárně, zpíváme si v redakci pěknou českou písničku a vesele si pogujeme do rytmu. Žel bohu, včerejškem naše veselost skončila, Šolcův statek osiřel. Až do konce festivalu zůstane jeho dvůr zůstane zoufale liduprázdný, snad jen pár nejvěrnějších z nás vykoná melancholickou procházku, tiše se projde pod ořešákem, opře se o plaňkový plot, popláče si.

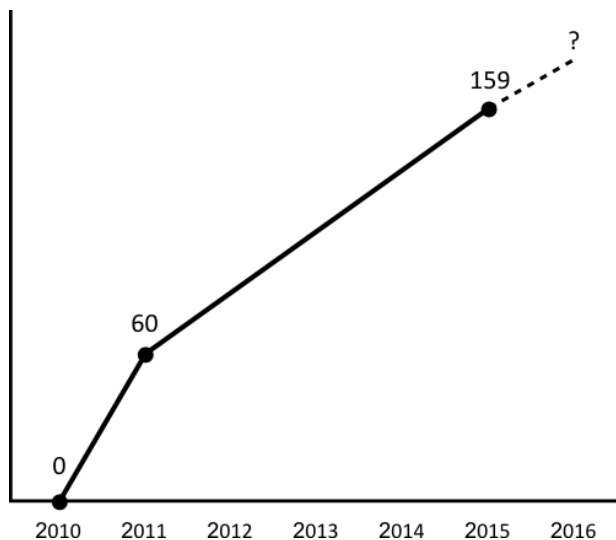
Poslední letošní událostí, na niž dohlížel Šolcův duch pěkně zblízka, byla zvláštní dvojakce – vernisáž-beseda. Kunsthistorička dr. Stehlíková si v úvodním slově neodpustila obvyklou formuli o výjimečnosti představované osobnosti: Adolf Born je podle ní „nejznámějším českým výtvarným umělcem“.

Nutno podotknout, že tentokrát se až tolik nepřehánělo. Recitováním své povídky *Zkapalněná princezna* si malou reklamou udělal Přemysl Rut, poté byly rozdány preclíčky (všem, i těm, kteří nechtěli) a kelímky s vínem (jen vybraným, i když chtěli všichni) a výstava – grafiky Adolfa Borna – byla konečně zahájena. Mezi vystavenými kusy se nenacházejí ta nejznámější díla (*Mach a Šebestová*, *Robinson Crusoe*), prostor dostaly méně známé kusy (*Mark Twain*, příležitostné grafiky). K samotné výstavě nemá cenu se vyjadřovat příliš široce: kdo Borna má rád, prohlédne si oněch asi 20 grafik s chutí, kdo jej rád nemá, o změně názoru přesvědčen nebude.

Druhou část odpoledne se měla dle programu konat beseda s Ludmilou Budagovou, vedoucí Střediska dějin literatur západních a jižních Slovanů Ústavu slavistiky Ruské akademie věd, na téma literárněvědné bohemistiky. Žel, došlo asi ke komunikačnímu šumu, protože Budagová jen pronesla krátkou přednášku o současném stavu bohemistických pracovišť ve světě, jíž vyhnala většinu ze stabilních účastníků šolcárenských odpolední. Co by je na ní mělo zajímat, když nezajímala ani mě, a to bohemistiku studuji, netuším. Poté konečně následovala beseda, během níž jsme se dozvěděli, že Budagová jede z konference z Prahy, kde „nebyla přestávka na oběd, jen vědecká akce, na níž bylo tolik občerstvení, až to vypadalo jako oběd“, a vrátka statku, jenž se prý stal legendou až v Moskvě, za námi zaklapla naposledy.

Kolik stojí Strejček

analýza ### Ondřej Šmejkal

Mistr Jan a skalní města

kickstarter ### Tereza Šmejkalová

Včera večer jsme měli možnost opět se po několika letech potěšit vystoupením populárního dua Fred & Rak. Jako bratři ze Soluně projíždějí tuto nerozluční rekové zeměmi Koruny české s kulturními pořady na různá témata, kterých mají – jak se nám svěřili – v rukávě i v hlavě celou řadu; nejraději se však vracejí do Sobotky, kam je netáhne

nikdo menší než Fráňa Šrámek. Ať už je téma večera jakékoliv, vždy lze očekávat dramatický přednes a osobní vzpomínku na festival na straně jedné a přídavek *Romance* přecházející ve *Vltavu* na straně druhé. Šrámkovští diváci pak tento sentiment i konzistentnost vždy velmi oceňují, jak dokázali tradičně vysokou účastí i potleskem vestoje.

Pořad byl zjevně finančně náročný, neboť kromě vysokého vstupného (viz grafická analýza) vyžadoval i spoluúčast sponzora, konkrétně firmy Sklopísek Střelec, jak jsme měli možnost zjistit z plakátů. Předpokládáme tedy alespoň, že jde skutečně o tuto firmu – nepodařilo se nám dohledat, zda existuje i společnost jménem „Sklopísek Střelec“ s logem výrazného – nebojme se říci až dominantního – čtvercového tvaru v podobných barvách.

Osobně by mě velmi mrzelo, kdyby Střeletí vinou této zlé a zákeřné grafické sabotáže získali dojem, že si jejich podpory našim oblíbeným umělcům nevážíme. Tím spíš, že právě z jejich pískovny loni vzešel jeden z největších objevů, jež česká věda dala světu, objev, který je zároveň jedním z nejelegantnějších vysvětlení komplexních přírodních procesů vůbec. Jeho autoři z Přírodovědecké fakulty UK si již právem získali světovou proslulost; pro případ, že by tato světová proslulost náhodou nezasahovala až do Sobotky, vám závěry jejich výzkumu, který byl publikován v prestižním odborném časopise [Bruthans et al.: *Sandstone landforms shaped by negative feedback between stress and erosion*. *Nature Geoscience* 7 (2014): 597–601], při této příležitosti přináším shrnuté zde na stránkách *Splavlu*.

Jakým mechanismem vznikají skalní města – brány, pilíře, okna a převisy? Proč u některých skalních tvarů postupuje eroze mnohem pomaleji, než by odpovídalo jejich choulostivému materiálu a útlým křivkám? Až dosud na tyto otázky věda neznala přesnou odpověď a vznik těchto tvarů nebylo možné ani experimentálně napodobit. V odborných kruzích převládala intuitivní představa, kterou by šlo laicky shrnout slovy „no ty máš odolný části časem vyvětraj a pak nějak zbydou jen ty pevný a možná se ten jejich povrch něčím nějak impregnuje nebo tak něco, takže ten tvar potom dýl vydrží pohromadě“ – to ovšem není žádné skutečné vysvětlení. Bruthans et al. přišli s geniálním řešením, které je ovšem potřeba nejdříve trochu strávit, než mu uvěříme: Skalní tvary vytváří i udržuje – gravitace. Každá část masivu (který si v případě pískovce můžeme představit jako shluk pískových zrn slepených dohromady) musí nést tíhu svého nadloží; čím větší toto zatížení je, tím více ji paradoxně zpevňuje. Pokud se v masivu nachází nějaké oslabené místo, například puklina, zatížení putující shora dolů je začne „obtékat“, a proto tato část snadno odpadne. Je-li oslabené místo bodového charakteru, vznikne skalní okno a později brána; jde-li o soustavu svislých ploch, vzniknou skalní pilíře.

Masiv se tak sám čistí od všeho, co začíná ohrožovat jeho stabilitu: čím tenčí jsou pilíře skalní brány, tím menším průřezem se zatížení přenáší, a tím pevněji vše drží pohromadě. Je tedy například chybou konzervovat skalní brány dozdiváním ztenčených míst v pilířích, jako se to dělalo dosud – právě tato místa jsou naopak sama o sobě velmi pevná! I turisty oblíbené „pokličky“ (skalní jehly rozšiřující se na vrcholu), známé například z Kokořínska, drží pohromadě nikoliv navzdory zatížení shora, ale právě díky němu. Stačí se v přírodě dobře dívat a uvidíte demonstraci tohoto principu všude kolem sebe, v různých měřítcích – sledujte třeba v zimě u silnice, jak sněh zatížený úlomky šterku na slunci odtává pomaleji než okolí. Je to fascinující představa: Tlakové pole si řídí erozi a s neuvěřitelnou efektivitou (inteligencí?) ji směřuje přesně tam, kam potřebuje, aby přežilo co nejdéle.

A jak do toho zapadá Sklopísek (S)trelec? Právě v jejich pískovně se těží speciální druh pískovce (tzv. „uzamčený

písek“), který umožnil popsaný proces pozorovat na fyzickém modelu. Střelečský pískovec je díky své zvláštní vnitřní struktuře velmi pevný (v lomu se musí střílet), ovšem jeho zrna nejsou slepená žádným tmelem, a proto se snadno rozpadá například působením proudící vody. Poskytuje tak jedinečný materiál, který umožňuje simulovat působení geologického času v čase reálném. Z jeho kvádrů zatížených cihlou ve fakultním lavorku vědcům přímo před očima vznikala skalní okna, brány i pilíře – poprvé v historii geomorfologie.

Závěrem vystoupení jsme se dozvěděli, že v realizaci dalších pořadů (v roce 2010 jsme měli tu čest zažít večer na máchovské téma; kromě něj již umělci připravili např. představení *Vivat Carolus Quartus*, *Vivat Comenius*, *Hovory v mlčené* či *Hovory s Foglarem*) těmto stárnoucím mistrům bohužel brání velmi přízemní – a sice finanční – okolnosti. Doufám, že Sklopísek Střelec bude mým článkem dostatečně uspokojen a že i vy jste si, poslušni jejich výzvy, po vystoupení koupili nahrávky dosud realizovaných pořadů v dostatečném množství, aby oba umělci mohli přijet i příště. (Určitou naději nám může poskytnout motto Rakova webu: „Ptáte se na tajemství? Má jediné jméno. – Znovu!“) Pokud by snad objem takto získaných financí nestačil na realizaci zcela nového pořadu, je třeba věřit, že jim umožní přivést alespoň některý ze starších kusů. Osobně bych se přimlouvala za toho Foglara.

Konceptuální Hus bez konceptu

polohejt ### Zdeněk Ježek

Má-li malý národ velký komplex ze své malosti, hledá si velké hrdiny. Česká krajina jimi příliš nedisponuje: Karel IV. nebyl příliš Čechem, Jan Amos Komenský byl migrant (ti dnes nejsou v módě) a Jára Cimrman neexistoval. Proto se ikonickou postavou národa lakomců, opilců a žroutů stal mistr Jan Hus.

Oproti všem pouťovým oslavám, pamětním mincím a podobným pekelnostem se recitační pásmo Alfreda Strejčka s kytarovým doprovodem Štěpána Raka mohlo stát střízlivým a důstojným připomenutím Husova výročí. Škoda, že oba účinkující zůstali na půli cesty.

Zpočátku vypadalo vše nadějně. Velmi nečekaně syrový způsob kytarového doprovodu souzněl se Strejčkovou recitací a vhodně moduloval atmosféru v sále. Občasná Rakova intonační zakolísání a na starého mistra jakoby nedůsledný přístup ke hře byly sice v některých okamžicích až příliš znatelné, ale v undergroundovém stylu jeho hry by mohly být považovány snad i za záměr.

Alfred Strejček pojal svou část představení jako historiko-vlastenecký opus na téma utrpení a následně vykrádání velkého českého mučedníka. Přiměřená dávka patos zde byla na místě; k její kritické hranici se Strejček silně přiblížil, ale musíme se asi smířit s tím, že v myslí mnohých stále ještě doznívá jiráskovská akce z padesátých let, která z husitství učinila zlatý věk českých zemí.

Historické exkurzy ze Strejčkovy strany pohříchu nebyly příliš povedené: geografickou otázku Husova původu může uspokojivě rozluštit každý trochu schopnější lingvista a podívat se nad tím, že Církev československá (husitská) odmítla ve dvacátých letech mariánský kult, může jen člověk neznající základní ideové hranice, v nichž vznikl první svobodný československý stát. Nejsilněji tak vyznívaly pasáže, kdy Strejček pouze recitoval, co napsali jiní.

Přes to všechno, kdyby se na konci oba účinkující uklonili a odešli, vracel bych se ze spořitelny s relativně smířným pocitem, že i z pořadu určenému jinému typu diváka

jsem byl schopen pro sebe něco vytěžit. Závěrečným potleskem však bohužel nekončilo vůbec nic.

Rak se Strejčkem očividně nepochopili, že nejsou na rockovém koncertě, a proto s nadšením přidali ještě jednu úlitbu soboteckému publiku: báseň Fráni Šrámka doprovázenou variací na Smetanovu *Vltavu*. Tím ovšem absolutně zbořili vše, o co se předtím tak snažili. Konceptuální pořad nedělá konceptuálním nic jiného než... ano, koncept. Pokud bychom byli na představení mladých buřičů, kteří by svým vystoupením bojovali proti normám, budiž. Ani jeden z vystupujících pánů však pravděpodobně neměl v úmyslu Šrámkem a Smetanou bořit stereotypy, ale prostě jen bavit.

Když se spojí didaktický tón a patos první části s estrádním závěrem, veškerá snaha Štěpána Raka i Alfreda Strejčka získává nepřijemný nádech kýče. Nezabránil tomu ani aplaus stojících diváků, mezi nimiž pochopitelně převažovaly starší ročníky, ale davovému efektu podlehla i většina mladších. Oproti poetickým pořadům na Šolcově statku se sice jednalo o zcela jinou úroveň umění (v původním smyslu slova umět), troufám si však říct, že oba pánové mají na víc.

Ledová sfinga, Ještěří král a pasáček vepřů

recenze nebo co Silvie Mitlenerová

Cha, našla jsem dům s pečovatelskou službou. V redakci jsem počtvrté a ještě mě k návštěvě nikdy nic dostatečně nenamotivovalo, až letos *Nico – ledová sfinga*. Kromě toho se dost ochladilo (ha ha) a táhla mě i potřeba zjistit, jaký rafinovaný dramaturgický záměr velel Jakubovi Kamber-skému spojit Nico a Andersenova *Pasáčka vepřů* do jednoho odpoledne.

Začali jsme chronologicky pohádkou. *Pasáček vepřů* natočený v roce 1954 mě aranžemi, hereckou manýrou i kvalitou zvuku přenesl do babiččina obýváku po nedělním obědě. Knedlík se tráví, káva voní a všichni v zásadě napůl podřimují, protože vědí, že to s princeznou musí dobře dopadnout. Politická situace v roce 1954 pronikla i do pohádky, kde se princezna vyjevila jako hloupá a rozmazená a její otec jako šišlavý slaboch; zdegenerovaná nepotřebná šlechta kontrastující s princem, který neváhá nazout holínky a jít kydat prasatům hnůj, aby princezně ukázal, že sestoupit mezi dělný lid je čest, nikoli hanba. Zajímavé.

Režisér české verze *Nico – ledové sfingy* Petr Mančal vystoupil už před poslechem, protože pro nás měl pár upozornění: hru by neměly slyšet děti (naštěstí to v sále platilo jen pro jedno dítě, které navíc spalo) a je důležité uvést se před poslechem trochu do kontextu. Vědět, že Nico byl umělecký pseudonym Christy Päffgen ze západního Německa, která si v sedmnácti přivezla do Paříže touhu stát se fotomodelkou a od fotografa tam získala nové jméno. Vědět, že Lou Reed kvůli Nico žárlil na Jima Morrisona; že Alain Delon jejich společného syna zapíral (ačkoliv Delonova matka chlapce Ariho později adoptovala); že Nico přišla o život v padesáti letech na Ibize, kde si zkouřená jela na kole koupit další ganju. Hra je dost složitá už svou formou a bez znalosti kontextu by se člověk opravdu neměl v komplikované koláži čeho chytit.

Ve hře se vrství tři časové linie: Nico jako malá holka v Německu, Nico na vrcholu kariéry v New Yorku a v Paříži, Nico jako vyžilá fetačka na Ibize. Ačkoli Nico každý zná především z „banánového“ alba s The Velvet Underground, mnohem větší prostor ve hře dostává Jim Morrison, se kterým Nico po jistou dobu udržovala milenecký poměr. Kromě promluv a zpěvu tohoto Ještěřčího krále zní ve hře útržky hudby The Doors, rozhlasové zprávy,

dunění, svisty, Ariho komentáře. Nico se fotí, Nico zpívá, Nico se spolu s Jimem sjíždí marjánou, speedem, koksem, meskalinem, papírama, herákem. „Heroin taky vymyslel jeden mistr z Německa,“ povídá Nico a vypráví pohádku o tom, jak ptáci soutěžili, kdo vyletí nejvýš. Strážlíček usedl orlovi na peruť a když orel ve výšce všechny překonal, vznesl se ještě o jedno mávnutí křídel nad něj. A stejně tak stoupá Nico k výšinám na křídlech Jima Morrisona.

Přijdou i smutnější chvíle: „Lilie kvetou letos v lila, v červenci někdo umře,“ říká Nico babička – Jim Morrison zemřel třetího a Nico sama spadla z kola osmnáctého. Ari se Nico narodil coby „požehnané dítě kondomu navzdory“: chtěla by druhé, chtěla by ho s Jimem, který se jí směje slovy vlastní písně, „all the children are insane“. Ostatně „ty nemáš žádný city, Nico, jseš jak ledová sfinga“. A nakonec Nico spadne z kola, bláznivá cizinka, zkoušená hipšáčka, a když ji ve čtvrté nemocnici konečně přijmou, diagnostikují jí úpal. O půl dne později umírá na krvácení do mozku.

Už jsem v životě párkrát přemýšlela, v jakém roce bych se ze všeho nejradši narodila, a obvykle mi vyjde něco jako 1951 – v pubertě ječet na Beatles, v šestnácti objevit Janis Joplin a Velvet, v osmnácti vyznávat The Doors, s poslední slzou za Jimem Morrisonem začít házet hlavou na Led Zeppelin. Díky *Nico – ledové šfinze* se mi něco takového na chvíli povedlo.

Místo abych si tento dojem šla vychutnávat na zahradu, rozhodla jsem se setrvat ještě na diskusi, aspoň na část o *Nico*. Petr Mančal vedl zvláštní monology, které částečně vyzdvihovaly *Nico* jako přelomové dílo rozhlasové dramatiky, částečně se omlouval za netypičnost formy a vulgární výrazy. Těhle falešné skromnosti nikdy moc nerozumím, ale ráda jsem si k tomu ještě poslechla nějaké okolnosti vzniku hry z úst Kateřiny Rathouské. Když mělo dojít na diskusi k *Pasáčkovi*, na drby a jiné zajímavosti od Karla Weinlicha, raději jsem po lososím způsobu odtáhla. Zdálo se mi, že hrozí kočičí drone doom, jak o něm včera psal Jiří Feryna, že hrozí vzájemné přetlačování mezi Kájou a Pétou, kdo je větší mistr, že podlaha v domě s pečovatelskou službou brzy začne být trochu ulepená od vtípků, které vženou ruměncem do tváří zaměstnankyň DPS. Takže čau.

Proč že se pasáček vepřů potkal s Nico? Protože data vzniku těch her dělí šedesát roků. Šedesát roků tvoří v rozhlasové dramatice nedohlédnutelnou propast. Víím, *Nico* je extrém a *Pasáček* pohádka. Ale půjde-li rozhlasové drama tímto směrem, raduju se. Síla mé pochvaly budiž obnažena v následující větě: *Nico* si záhy odněkud stáhnou k dalšímu poslechu. A to i kdybych za to měla zaplatit.

Tento text vznikl překvapivě za zvuku alba The Velvet Underground & Nico.

Folklor na Sobotce

recenze na 59 slov ### Tomáš Tkáč

Nebyl jsem tam, nebyl jsem tam, nebyl jsem tam, nebyl jsem
tam, nebyl jsem tam, nebyl jsem tam,
nebyl jsem tam, nebyl jsem tam, nebyl jsem tam, nebyl jsem
tam, nebyl jsem tam, nebyl jsem tam,
nebyl jsem tam, nebyl jsem tam, nebyl jsem tam, nebyl jsem
tam, nebyl jsem tam, nebyl jsem tam,
a to je prostě fakt.

Nalezeno v překladu

reportáž ### Ondřej B. Vinš

Konečně jsem se tedy dostal do anglické překladové dílny, byť ranní vstávání uštedřilo mé *psyché* pořádnou ránu. Jako mladý a začínající rádobypřekladatel jsem si ovšem takovou možnost nemohl nechat ujít. Lucie Mikolajková, vedoucí dílny, zvolila letos pro překlad krátké povídky amerického autora Roberta Olena Butlera z knihy *Severance*. Přiznám se, že autora jsem neznal – o to víc mě příjemně překvapil. V právě překládané povídce jsem díky zdánlivě jednoduchému lexiku i stylu viděl rysy Steinbecka a jeho *O myších a lidech*. Lektorka zvolila dle mého názoru vhodný postup, při kterém dvojice účastníků překládaly stejný text, který poté porovnávaly. Došlo i na téma překladatelských neologismů a využití citoslovců („a mám tam dát *kvo kvo kvo*, nebo jen *ko ko?*“). Celkově jsem tedy nabyl dojmu, že na můj vkus vysoká cena dílny má své opodstatnění.

Variace na Doru Kaprálovou

ze slohových prací ### Eva Marková

Milý pane W.,

píši Vám s vlasy zčečranými větrem zpod temných mraků v městě S. Onehdá jsem jela autem, sama, ale mnohem raději bych tam byla s Vámi. Povíдали bychom si o životě mírného zápachu a pleonasmech mojí duše. Neznáme se, ale to přece nevadí.

Už je mi dloooooo po třicítce, i když se to mnohým nezdá. Občas bych chtěla být svým osmdesátiletým já, aby mi mohlo být všechno jedno. Měním se po dekáдах. Jaké to je, když je Vám osmdesát?

Vyznávám dialektiku bolesti a rozkoše, jedno bez druhého nemůže být. Naslouchání mateřskému jazyku je bolestnou rozkoší, kterou si dopřávám jen občas. Abych neotupěla, utekla jsem kontextu svého jazyka.

Můj život je zápisník, všechno, co dělám, dělám jen kvůli svým zápiskům. Zlodějka příběhů. Milenka písmen. Konkubína vět. Teprve když se zamiluji, stávám se sama sebou. Láska je to nejsmysluplnější. A nehíhám se. Auch denn nicht, wenn ich über ficken spreche.

Víte, pane W., dopis milovanému člověku by měl vždycky končit otázkou. A tak se tedy ptám, nešel byste se mnou do cukrárny?

S touhou v srdci navždy Vaše

Žimní indiánka D. K.

Hovory přes plot

minutová hra ### Petra Kultová

Pane soused, to máme zase letos nahusováno, co? Že blázní Pražáci, co v létě neodjeli k Mácháci, to ještě беру, ale ať nám to sem ti luftáci netahají. Včera se prej zas ve starý spořitelně děly psi kusy. A byl to rámus, jako když jezdeři kluci z jezdecké s těma svýma mašinama na pole. Otevřeli jsme si včera večer s Lidunkou u večere okno, vono se tak k večeru udělalo hezky, sluníčko svítilo, a slyšeli jsme, jak tam ten chlapík hulákal něco o tom, jak toho chudáka na hranici tejrati. Ten se v tom teda vyžíval. A věděli jste, že ho tam prej v tý Kostnici trápil trojklannej nerv? A jak mu pořád křivdili a že ti husiti k Husovi vůbec nepatřej. To se mi nák nezdá. Proč by to jinak byli husiti? To dá rozum, ne? Ale nevím, komunisti to zas říkali úplně jinak. To bylo samej revolucionář. No, ale abych se vrátil. Na konci tam huhlali na píšťalu a pak to bylo chvíli pěkný. Hráli tu *Vltavu*, od Smetany. Slyšel jste to taky? Jóó, vy ste tam dokonce i byl? Já tam šel před lety. No a co? Dobrý, jo? Jo aha, furt to samý.

Pořád jenom hejt, tak to má bejt

apologetika ### Jiří Feryna

Citace z písne rapera Řezníka je asi nejvhodnější možností, jak tento článek začít. Je sama o sobě i kontextově hyperbolická – stejně jako časopis *Splav!*. Je možné, ba dokonce velice pravděpodobné, že pravidelní čtenáři mohli nabýt minimálně za poslední dva roky pocit, že se *Splav!* stal časopisem, skrz nějž si jeho redaktoři léčí své osobní komplexy, neúspěchy a bolístky. Nezasíláme, že je máme. Pokud si je však budeme léčit, přijdou na pořad dne nehumánní popravky, vraždění nevinátek a perverzní orgie (které však víceméně už dávno probíhají, a to na intelektuální úrovni).

Splav! – a to je, doufám, čisté a jasné – se zakládá především na humoru a nadhledu, byť v některých případech intelektuálně cynických a cynicky intelektuálních. Je tedy jasné, že ačkoli se v názvu rubriky uvádí například „hejt“ či „mikrohejt“, nejedná se o čistokrevný jedovatý plivanec, který si klade za cíl eliminaci či vyštípání postižených osob, vlastností a dějů, nýbrž o klasicky stylizovanou glosu, která si všímá především dramaturgických nebo festivalově soboteckých nešvarů.

V letošním roce jsme se také setkali s nebyvalým zájmem o otištění autorských textů v našem časopisu. Část z nich jsme – pochopitelně – odmítli. Byli bychom neradi, kdyby se *Splav!* stal synonymem pro publicistické nádenictví a časopisem, jehož redakce je ráda za každé nové ráno a příspěvek. Vyhrazujeme si právo nevybrat k otištění text, u něhož jsme neshledali dostatečnou kvalitu či dostatečné množství piv (co pomyslného úplatku). Rozhodně nejsme periodikem, které otiskne všechno, co se mu přinese. Pokud však něco otiskujeme, vyznění textu se apriorně nemusí překrývat s názorem redakce – pokud tedy Konrád napíše vpravdě poctivý hejt na místní stravování, není to názorem redakce, nýbrž legitimním názorem účastníka či návštěvníka festivalu, s nímž členové redakce mohou a nemusejí souhlasit, případně si meníčko v Maštali dát či nedat.

Jakožto personálně omezená redakce také nemůžeme být na všech místech, pořadech, koncertech a čteních najednou. Pokrytí následujícího dne vzniká na základě konsensu mezi pátou odpolední a třetí ranní hodinou. My sami si na základě vlastního úsudku vybíráme a diskutujeme nad tím, co by mohlo mezi našimi čtenáři rezonovat

(tuto koncepci nám poněkud narušují twitter recenze, ale jsme za ně rádi), co by bylo záhodno pokrýt prioritně a co naopak zas až takovou (přičemž nechci žádné téma nijak kvalitativně či významově snižovat) prioritu nemá.

Nemyslete si, milí čtenáři sobotečtí a festivaloví. My vás máme rádi. A rádi slyšíme vaše reakce na náš časopis – jmenovitě třeba tvou, Jonáši Hájku, kterýžto ses stal obětí našich štěnic, vaši, paní, která jste nám předala svou e-mailovou adresu s prosbou o článek o nejmenované přednášce, reakce vás, jejichž texty jsme neotiskli, naše milá Šolcárno, vystupující, organizátoři.

Pozn. aut.: Na redakčním disku se od loňského roku mj. povaluje i hejt na nynějšího šéfredaktora. Napište nám do redakce či jejím členům sdělte osobně, zda byste ho chtěli číst. Redakce ano.

Láska k přehýbání

59 slov ### Jan Henyš

Osm hodin ráno. Několik očí sdílejících s párem rudých ploštěnek pářících se u jarními výhonky obehnaného pářezu slepenost a nenápadnou prasklinu v nevinosti, zatímco ve žhavých a nekonečných píscích Sahary laská něžně snědý beduín se srostlým obočím ostrý hřbet svého velblouda otěžezi rozpraskanou dlaní. Rád pomáhám přehýbat z horoucího lůna tiskárny vyrvané čerstvé a raním sluncem požehnané nové výtisky *Splav!u*.

Závěrečná dávka hejtů a jedna pochvala navrch

rozloučení ### Ondřej B. Vinš

Jelikož dnes má sobotecká pouť končí (propil jsem tu peníze i játra a bylo to skvělé), rád bych napsal poslední článek, k němuž mne inspirovaly některé žlučovitě ferynovské hlasy z redakce ohledně přílišné sluníčkovosti a smířlivosti mých textů.

Tak předně – nesnáším, jsem-li označen za sluníčkáře. Jsem totiž havlista, v některém pravopisu též havloid!

Zadruhé – šopák s balkánem není řecký, přidáme-li k němu talíř oliv!

Zatřetí – proč je ksakru každý člověk spojený s Šolcárnou hned nejvýznamnější osoba ve svém oboru?

Začtvrté – řvoucí děti na autorských čteních nejsou fajn.

Zapáté – děti otravující psy na zahradě jsou ještě horší. Pak se himl dívíte, že je kus tváře v prdeli.

A nakonec – klobouk dolů před neznámou paní ze Šolcárny, která mi pochválila tričko s Mejlou Hlavsou.

Folklor na Sobotce

momentka na 59 slov ### Eva Marková

Na koncert Lidové muziky z Chrástu jsem mířila se značnou skepsí a odcházela jsem nadšená. Dokonce si myslím, že umístit koncert do prostor divadla byl toliko rozumný nápad – soubor měl program koncipovaný spíše jako recitál zkombinovaný s písní Lužických Srbů a lidových písní sebraných starým mistrem Erbenem, takže si zasloužil koncentrované publikum. Back to the roots, za mě dobrý!

Jarmark soboteckých dílen

oznámení ### Josef Kačmarčík, režisér, a Lukáš Novosad, dílenský mistr

Jak jsme slíbili v minulém čísle *Splav!u*, uveřejňujeme definitivní program jarmarku šrámkovských dílen, který proběhne v sobotu na třech místech spjatých s festivalem. Programem provázejí výstupy z rozhlasových dílen.

Městské divadlo Solnice od 10.00

Jarmark skupinových dílen (Dětská dílna, Dílna dramatického přednesu, Dílna skupinového přednesu)

Zahrada Šrámkova domu od 12.30

Koncert textové dílny

Sál spořitelny od 13.30

Jarmark individuálních dílen (Dílna sólového přednesu, Dílna hudebního přednesu, Překladačské dílny, Dílny tvůrčího psaní)

MĚSÍČNÍK PRO SVĚTOVOU LITERATURU
S FESTIVALOVÝMI SLEVAMI
JE NYNÍ K DOSTÁNÍ V ÍČKU

Rag a Strečjeg vo ňme

dopisy čtenářů ### Huz (Mictr) z e-mailu Petra J. Vinše

Azi ste si všihcni už fšimli, še mam letoz kotalí výčorý. Tág je pěgny, že i na Šrákmově Sotobce zte si tu mojí harnici tam na přechu Rina přypoňmeli. Sícé s třiteňim zbožďeňim, noalé co, zhana se pičtá. Mízto blilo zfoléno vemli přihodňě, kážteho spravného nřépítele odpuztgů múzí sál Zbořitelný začuřeně nachdnout. A nutno řýc, že zamotné akce se chopyli fatk formáti. Žďěbán Rag dipzonuje fežnym tabletem co umý fotýt, pízkotem, za gtéry bi zé nemuzel ztidet vobezni pastucha, mručívm temnobasem a kitaró, do gteré se názgládá podel všého celá fimlahornie i z Vtlavou. A Afrléd Strečjeg ktomu přidal hlas jag by bly staržím bratrem Lorta Woldemrda. a to je skoro tag věklý řezňig, jak ten Zmikund, Lyšga Rišáfá. A že se ten hlaz tnetokrát doct hodýl, zflážť gďýž vozámnený kocnert bil zpiš něco mézy hodýnou džeipsu a ideovym skoľeňim se zimultáňim gytárovim dopvorodem. Kto viděl

Okotara Vávrů, tense moh mýsti nuřit, gto čegal boži bo-
jfoníki, musél si je zazbífát ceztoú na pivo. Zmůla. Ale to
fatk poctánté se nakonce boslůhači dovzeděli – že at sé
kemě f dějináh ovdolával gdo htěl, ták to žvdygy šeretně
sbodal. No jj... sestím smířim.

Vše, co jste kdy chtěli vědět o Radimu Kučerovi, plus pár věcí, které jste vědět nechtěli

staří mistři ### Ondřej Šmejkal

Radim Kučera má dvě přezdívky. Jednu civilní, jednu
elektronickou. Systematické, Radime!
Radim Kučera umí opravovat notebooky. A wifiny. Dě-
kujeme, Radime!
Radim Kučera nosil ještě v roce 2004 ledvinku. To je his-
torie, Radime!
Radim Kučera točil filmy. A vyhrával s nimi soutěže.
Výborně, Radime!
Radim Kučera si na přípravných výběrech zachovává klid
a důstojnost. Následováníhodný Radime!
Radim Kučera byl hipsterem v době, kdy většina dneš-
ních hipsterů ještě nebyla na světě. Trendy Radime!
Radim Kučera má tetování. To je krása, Radime!
Radim Kučera má křečové žíly. To nevádí, Radime!
Radim Kučera byl na vojně. Mužný Radime!
Radim Kučera se před jedenácti lety převlékl za vojáka
Fránu Šrámkova. Slušivě, Radime!
Radim Kučera je mistr bodláku. Foť dál, Radime!
Radim Kučera se v Sobotce oženil. S knírem. Gratulu-
jeme, Radime!
Radim Kučera občas pije a kouří. To ale skoro každý, Ra-
dime!
Radim Kučera občas fantazíruje o lízání Granka z žen-
ského pozadí. Radime?!
Radim Kučera tvrdí, že je normální, když se redaktori
Splav!u na konci Sobotky navzájem nenávidí. Přesné, Ra-
dime!
Radim Kučera má dceru Matyldu. A ta má oči. Ty oči!

Svatý Prokop kořen nakop

pranostiky ### naši předci

*Po mistrovství esoterickém a mistrovství floristickém přinášíme v naší
drobné duc hovní rubrice výběr z moudrosti našich předků. Šrámkove
možná překvapuje, jak rychle se střídá lůžák a slunce, bouřka a bezvětrí,
silný vítr a nesnesitelné vedro. Naše moudré předky by to ale nepřekva-
pilo, a snad by se z toho i radovali. Vizte:*

Červenec – z paren, dešťů, bouřek a potu slepenec.
Přijde-li svatý Prokop (4. 7.) s deštěm, přijdeš s košem
hub.
Na svatého Prokopa se musí někdo utopit, oběsit nebo
být zasažen bleskem.
Na Mistra Jana z Husi obilím těžknou klasy.
Teče-li na svatého Vilibalda (7. 7.) voda korytem, bude
žitko korýtkové.
Roj v máji má cenu nákladu sena, roj v červnu cenu stří-
brné lžičky, ale roj v červenci nestojí ani za mouchu.
Prší-li na svatého Kyliána (8. 7.), budou hubená žita.
V červenci je na dvoře pusto, ale na polích husto.
Na Sedm bratrů (10. 7.) dešť-li spadne, po několik dnů
pak vládne.
Staví-li v červenci hromadu mravenci po kraji všude, tuhá
zima bude.

Twitter recenze

#splav!

Škoda, že je už čtvrtek. Mě by zajímalo, jak bysme vypa-
dali po dvou tejdnech. (Eva Marková)

#sobotka

Šel jsem si prohlídnout svou oblíbenou nástěnku pohřeb-
ního ústavu. Od čtvrtého jich umřelo už sedm. (Lukáš
Novosad)

#skrabance_sequel

Ted' nevím, jestli to, co se zvenku ozývá, je déšť... aha,
někdo tam startuje pionýra. (Radim Kučera)

#novy_hudebni_dramaturg

Jako už bylo načase, tyvole. (Tomáš Tkáč)

#plakat_na_strejcka

To kreslila Matylda, ne? (Silvie Mítlenerová)

#laska_je_laska

Tomášovi přijede slečna? Že si čistí zuby... (Ondřej Šmej-
kal)

#DPS_WTF

Kafe dostane jen ten, kdo je tu poprvé nebo pokaždý. (ná-
vštěvník rozhlasové hry)

#dora_kapralova

Tak to nevádí, že Ema nestihla nic na Šolcárně, tohle ji
dokonale nahradí. (Silvie Mítlenerová)

#dora_kapralova

Dora Kaprálová je taková Eva Herzigová české poezie.
(Petr Christov)

#dora_kapralova

Dora Kaprálová je fakt krásná. Fakt krásná. (Ondřej B.
Vinš)

#zahrada

Jo kakofonie! Já myslela, že mluvíš o karaoke. (hudební
vědkyně)

#program

(Na čem jste byli?) – Na pivě. (Zdeněk Ježek)

#mesic_raka

Mně se Štěpán Rak docela líbí. Jen mu to ten Strejček
prostě vždycky kazí. (Eva Marková ještě před koncertem)

#mesic_raka

To byl dobrej doom metal, co on tam hrál. (Tomáš Tkáč)

#adam_rut

Toho znám. Ten se vždycky chopí kytary a další den chodí
po Sobotce a tváří se provinile. (Antonín Handl)

#editorka

Mám pár věcí k tvému článku. Ale už si je nepamatuju.
(Tereza Šmejkalová)

#sazec_splav!u

Nadan sází za jedlí. (redakce *Splav!u*)

#bodlak

To bude asi nějaký okrasnej bodlák. (neznámý obdivo-
vatel)

#zavan_splav!u

Je fascinující, že nemáte otevřeno okno. (Radim Kučera)

SPLAV! – Sobotecký Pravidelný Lehce Avantgardní

Věstník

Vychází v Sobotce během 59. ročníku festivalu Šrámkova
Sobotka, od 4. do 11. 7. 2015. Cena 15 Kč.

Vydává občanské sdružení SPLAV!, U Studánky 5, 170 00
Praha 7, IČ 26674122.

MK ČR E 15812

splav.redakce@gmail.com

